

Міністерство освіти і науки України

Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Львівський державний університет фізичної культури імені Івана Боберського

Харківський національний педагогічний університет ім. Г.С. Сковороди

Національний університет фізичного виховання і спорту України

Харківська державна академія культури

ТЕНДЕНЦІЇ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА У КОНТЕКСТІ КУЛЬТУРНО-ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

Збірник наукових праць
І Всеукраїнської науково-практичної конференції

23-25 травня 2024 року

Полтава -2024

РОЗДІЛ 4

ПИТАННЯ ІНТЕГРАЦІЇ ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА І СПОРТУ

Вергелес С.Г., студентка
*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка».*

Горголь П.С., заслужений працівник культури України, доцент
завідувач кафедри хореографії і танцювальних видів спорту
*Національного університету «Полтавська політехніка
імені Юрія Кондратюка»*

РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ СУЧАСНИХ ХОРЕОГРАФІВ

Зважаючи на динамічний характер розвитку хореографічного мистецтва серед інших видів мистецтва, саме сучасний танець швидко реагує на потреби часу, запити публіки, посідає одне з провідних місць у рейтингу глядацьких переваг. Видовищність хореографічних творів починає переважати над змістовністю, з'являється низка танцювальних стилів, що зазнають всесвітньої слави. У балетмейстерській діяльності з'являється тенденція звернення до не хореографічних виражальних засобів. Особливо посилена увага в хореографічному мистецтві приділяється сценографії. Сьогодні до системи візуального оформлення вистави, відносять не лише декорації, аксесуари, атрибути, костюми, а й світлові та кіно-ефекти, фото-інсталяції. Поступово важлива роль власне хореографії втрачає свої позиції, основне видовищне навантаження припадає на сценографічні елементи, які створюють загальну атмосферу феєричності та багатоплановості. Отже, мультимедійні технології

стають невід'ємною складовою оформлення театральних спектаклів, балетів та шоувистав [1].

Динамічний розвиток цифрових технологій спричинив появу складних багато середовищних засобів навчання. Одними з перспективних напрямків у ХХІ столітті стали імерсивні технології, які були впроваджені та практично використані в різних сферах культури та мистецтва. Постійний пошук нових засобів художньої виразності, прагнення до підвищення видовищності вистави в останні кілька десятиліть призвели до стійкої тенденції різноманітного застосування імерсивних технологій у хореографічному мистецтві. Зазначені технології сьогодні дозволяють створити умови, які в реальному світі були б недосяжними, небезпечними чи стресогенними. Вплив на периферичну анатомофізіологічну систему людини – інструменти зміни чуттєвого сприйняття глядача (нюх, зір, слух, дотик), мають першорядне значення у створенні ефекту імерсивності [2].

Мультимедійні технології як спосіб оформлення виступів відразу отримали найвищі оцінки як постановників та сценографів, так і глядачів. Такий спосіб є зручним, він скорочує час на пошук і монтування потрібного сценічного оформлення, урізноманітнює його, а також дозволяє динамічно змінювати його. Серед мультимедійних технологій, що використовуються у танцювальних шоу-програмах та сучасних балетних виставах найчастіше використовуються фото та відео-проекції, інсталяції, мультиплікації, лазерні ефекти, різноманітні графічні програми, мультиплікація або анімація [1].

Одним із прикладів використання імерсивних технологій в хореографії є проект «Глобальна хореографія» голландського художника Сандера Веенхофа та хореографа Марджолейн Фогельс. Цей проект використовував мобільні технології та доповнену реальність для створення масового флешмобу, де люди з усього світу могли приєднатися до синхронного танцю, що виконувався в глобальному масштабі. Також тривають дослідження щодо розробки спеціальних архітектур із доповненою реальністю, що дозволяє створювати

інтерактивні перформанси, які поєднують мультимодальну взаємодію, дизайн перформансу та віртуальну лялькову виставу [2].

Фото- та відеоряд, який проецирується на екран, може бути відзнятим заздалегідь, а може формуватися прямо під час дії вистави. Різноманітні кути нахилу, різна ступінь освітлення та прозорості екранів формують фантастичні конструкції, вибудовують ірреальний простір, в який занурюють глядача, роблячи його повноправним співучасником театральної дії. Завдяки телевізійним можливостям сучасний глядач може відчувати всі спецефекти незалежно від того, з якого боку екрану він знаходиться [1].

Сьогодні важко уявити такі теле-проекти як «Танцюють всі», «Танці з зірками», «Україна має талант», «Хвилина слави» без мультимедійних технологій. Відео-трансляція на телеекрани, фото-інсталяції, анімація кольору, технологія «захоплення руху», все це – невід’ємний компонент сценографії даних проєктів, який посилює видовищність та допомагає у популяризації хореографічного мистецтва. Завдяки теле-проектам суспільство стає більш обізнаним у галузі хореографії: демонструються нові стилі та напрями танцювального мистецтва, популяризуються імена танцівників, хореографів; розширюється діапазон зображально-виражальних засобів танцювальних творів та ін. [1].

У сучасних американських та європейських хореографічних виставах можна зустріти такий технічний засіб як туманний екран (димовий екран), на якому відбивається мультимедійна проєкція. Ключова особливість димового екрану – можливість безперешкодно пройти крізь інсталяцію, не руйнуючи її (такі декорації дають змогу артистам вільно пересуватися по сцені). При цьому хореографічні номери можуть набувати “нереального” звучання, а танцюристи здаються незвичними, схожими на видіння. Використання деяких мультимедійних технологій є дуже затратним, тому не всі хореографічні колективи можуть собі це дозволити. До таких затратних вистав належать «3D-шоу». Цей метод спершу було використано в театральному мистецтві. Так, у 2005 році в одному з театрів британської компанії Birmingham Stage Company

було продемонстровано нову технологію Bogglevision, яка дає змогу відображати тривимірні об'єкти, які не тільки витають у повітрі, а й реагують на те, що відбувається на сцені та в залі. Для сприйняття таких тривимірних ілюзій глядачам було видано спеціальні окуляри, на кшталт тих, що використовуються при перегляді стереофільмів [1].

Мультимедійні технології, що використовуються сьогодні у хореографічному мистецтві задля створення видовищності та розкриття авторської ідеї, представленні досить широким спектром. Окреслені у статті новітні технічні засоби не вичерпують весь перелік. З розвитком науки та техніки розширюються можливості сценаристів, режисерів та балетмейстерів. Використання балетмейстерами мультимедійних технологій є цілком закономірним процесом, що відповідає викликам сучасного глядача. Однак, одночасно виникає проблема захоплення постановниками видовищними сценічними ефектами, що нівелюють значення хореографії.

Список літератури

1. ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ХОРЕОГРАФІЧНОМУ МИСТЕЦТВІ, Медвідь Т.А., канд. мистецтвознавства, доцент кафедри хореографії Київський університет ім. Б. Грінченка с.249-251
2. ЗАСТОСУВАННЯ ІМЕРСИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ХОРЕОГРАФІВ, Ван Чжень, аспірант кафедри початкової і професійної освіти Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди